

Список використаних джерел:

1. Харитонов Є. О. Цивільний процес України: навч. посіб. Київ: Істина, 2012. 472 с.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 бер. 2004р. №1618 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 27.10.2021).
3. Андрушко А.В., Білоусов Ю.В., Стефанчук Р.О. та ін. Цивільний процес: навч. посіб. / за ред. Ю. В. Білоусова. Київ : Прецедент, 2005.
4. Кравчук В. М., Угриновська О. І. Науково-практичний коментар до Цивільного процесуального кодексу України. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Фактор, 2010. 800 с.
5. Цивільне процесуальне право України: навч. посіб./за заг. ред. С. С. Бичкової. Київ: Атіка, 2006. 384 с.

БРАУН Дар'я,

здобувач вищої освіти третього курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ГРОШІ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Гроші є товаром особливого виду, що відіграє роль загального еквіваленту для будь-яких інших товарів. У зв'язку з їх приналежністю гроші характеризуються оборотоспроможністю, тобто можливістю переміщатися від одного власника до іншого через укладання договорів міни, дарування, купівлі-продажу, позики, передачі та інших договорів, визначених нормативно-правовою базою. Гроші безумовно є об'єктом цивільного права, що зумовлено їх функціями, способами забезпечення та сферою правового регулювання. Тому вони заслуговують на особливий розгляд.

Сьогодні грошова проблематика досліджується в роботах Н. Болотіна, В. Власова, І. Кисельова, Є. Кулаковської, О. Липовської, Е. Мезенцева, О. Ярошенка. Правовим аспектам гендерної рівності в Україні присвячені також дослідження Т. Мельник, О. Рудневої, М. Буроменського та інших. Однак у вітчизняній літературі цивільно-правові аспекти грошей майже зовсім не були предметом спеціального дослідження, а здебільшого знайшли відображення лише в коротких нарисах науковців.

Грошовою одиницею України відповідно до ст.99 Конституції України є гривня. Відповідно до ст.192 Цивільного кодексу України гривня - це національна валюта, яка є законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю по всій території України. Визначення грошей можна з'ясувати через їх функції (міра вартості, засіб обігу, засіб накопичення, світові гроші). [1, с.656]

Основна відмінна якість грошей - їх прийнятність як засіб платежу за товари та послуги, за боргами, незалежно від довіри до конкретної форми або особи, яка їх пропонує.

Гроші постійно переходять з однієї сфери звернення до іншої, змінюючи свою форму. Обіг безготівкових грошей і готівки в сукупності утворює єдиний грошовий обіг країни. До готівкових грошей відносять паперові гроші та монети, які у процесі звернення фізично переходять із рук до рук, тобто від покупців до продавцям при розрахунку за товари та послуги, або під час здійснення інших платежів чи економічних операцій. А безготівкові гроші знаходяться на банківських рахунках, закріплені за фізичними або юридичними особами та призначені для оплати покупок, послуг або проведення грошових операцій. У розвинених країнах частка безготівкових грошей у грошовому обігу становить до 95%.

Цікавим об'єктом цивільних правовідносин сьогодні є криптовалюта. Ця тема є найбільш обговорюваною та цікавою для сучасного суспільства. Така назва має англійське коріння та пішла від слова «cryptocurrency», що в перекладі українською звучить: електронні (віртуальні) гроші, які не належать жодній державі. Отже, криптовалюта - це різновид цифрових грошей, призначена для роботи в якості засобу обміну, в основі якої лежить технологія криптографії, тобто, шифрування даних. Іншими словами, валюти, пов'язані з інтернетом, які використовують криптографію.

Позиція ЦК України дає змогу лише умовно припускати, що під категорію «об'єкти цивільних прав» підпадає криптовалюта, стосовно того, що об'єктами цивільних прав можуть бути матеріальні та нематеріальні блага. Однак, сьогодні в Україні криптовалюта не має підтримки з боку законодавства. Ми можемо бути її власником, придбати та продати її, але не можемо бути впевненими, що при здійсненні таких операцій це не буде розглядатися з боку держави як злочинні доходи.

Досліджував це питання і Верховний Суд України та встановив, що біткоїн не є річчю в розумінні ст. 179 ЦК України, адже не містить ознак матеріального світу та не є продукцією. Крім того, криптовалюта не має ознак майнових прав. «Ми не погодили ті законопроекти, які були подані до Верховної Ради. Там дуже багато нюансів, з якими ми не згодні. І вони дають нелогічні преференції», - сказав Емал Бахтарі, керівник проектів та програм департаменту відкритих ринків Національного банку. [2, с.12]

Однак, у інших розвинених державах, операції з біткоїнами дозволені на законодавчому рівні. У Японії криптовалюта є офіційним засобом

платежу, про що є відповідний закон. У США криптовалюта розглядається, як цінний папір, однак у кожному штаті є свої обмеження і правила, щодо користування таким видом валюти. У Великобританії дозволена діяльність бірж криптовалюти, проте є певні обмеження. Швейцарія розглядає «крипту» як актив, який обкладається податком. [3]

Враховуючи викладене, регулювання правовідносин у сфері віртуальних активів у різних країнах будується по-різному, проте Україна намагається обрати правильний шлях з урахуванням міжнародного досвіду та врегулювати ринок обігу віртуальних активів.

Варто зазначити, що гроші не є річчю у звичному для нас розумінні, вони не мають власної споживчої вартості, а служать лише мірою вартості інших речей. Гроші використовують лише у відносинах їх обміну на щось. Найважливішою відмінністю грошових знаків від речей є те, що з об'єктивної природи грошей вони не можуть використовуватися як предмет більшості цивільно-правових угод, так як товари, а не гроші виступають предметом угод. Гроші не задовольняють природні потреби людини, їх не можна купити.

Маючи гроші на своєму банківському рахунку, які перебувають у певній сумі у безготівковій формі, суб'єкт права може практично завжди перетворити їх на готівку, використовувати як засіб платежу за угодою тощо. Право вимоги з'являється у разі невиконання банком своїх зобов'язань за договором як засіб захисту порушеного права власності на гроші.

Отже, відносно правової природи грошей як об'єкта цивільних прав та об'єкта грошових зобов'язань можна сформулювати такі висновки. Правова природа грошей обумовлена їх економічними функціями. Відмінностей між готівкою та безготівковими формами грошей немає, вони об'єднані в один грошовий агрегат, виконують однорідні функції, але з кожним днем роль безготівкових грошей економіки постійно зростає, з'явився такий вид електронних грошей, як криптовалюта. Цивільно-правове регулювання обороту криптовалюти в Україні відсутнє. Гроші виступають законним платіжним засобом, засобом виконання майнових зобов'язань – це і відрізняє їх від інших благ, які є об'єктами цивільного права.

Список використаних джерел:

1. Цивільне право. Підручник у 2 т. В. Борисова, Л. Баранова, М. Домашенко та ін. за ред. В. Борисової, І. Спасибо-Фатєєвої, В. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Право, 2014. С. 656
2. Абраамян С. С. Криптовалюта з точки зору цивільного права. Монографія. 2019. с.12
3. Віртуальні активи. Юридична газета онлайн: веб-сайт. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/virtualni-aktivi.html> (дата звернення: 31.10.2021).